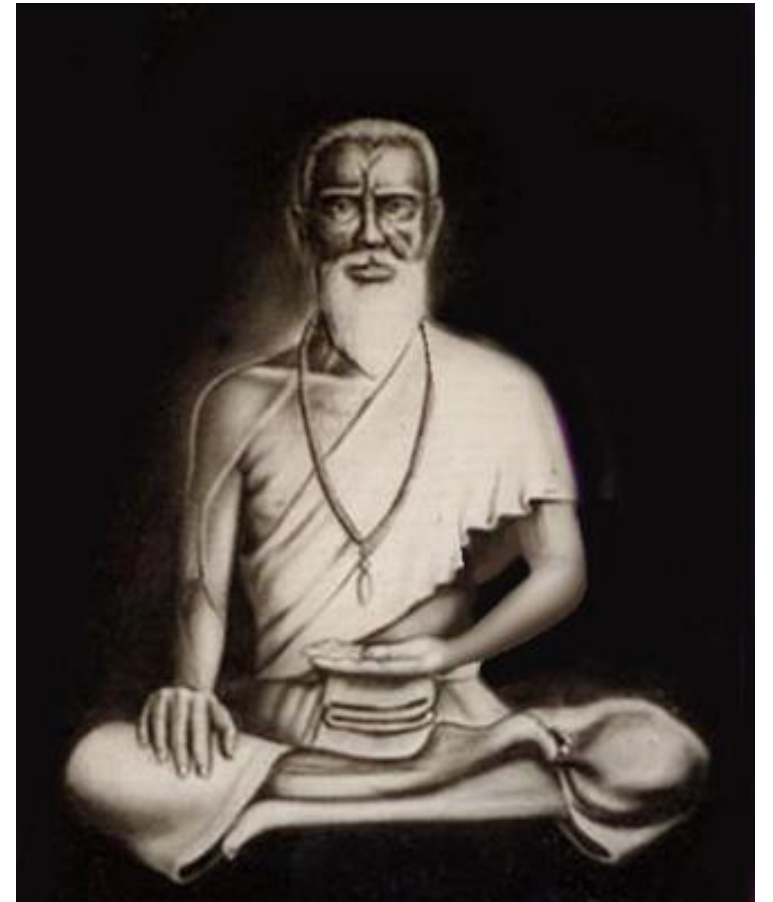

ประวัติการแพทย์แผนไทย

สอนโดย : อ.สมบัติ ไตรศรีศิลป์

หมอชีวกโกมารภัจจ์

- ▶ ศึกษาวิชาแพทย์ ผู้ศึกษาปาโมกข์ในเมืองตักศิลา
- ▶ รักษาโรค พระภคันทละ (ริดสีดวงทวาร)
ให้พระเจ้าพิมพิสารจนหาย

สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7

- ▶ สร้างสถานพยาบาล เรียกว่า อโรคยศาลา

สมัยทวาราวดี (ก่อนยุคสุโขทัย)

▶ ค้นพบหินบดยา

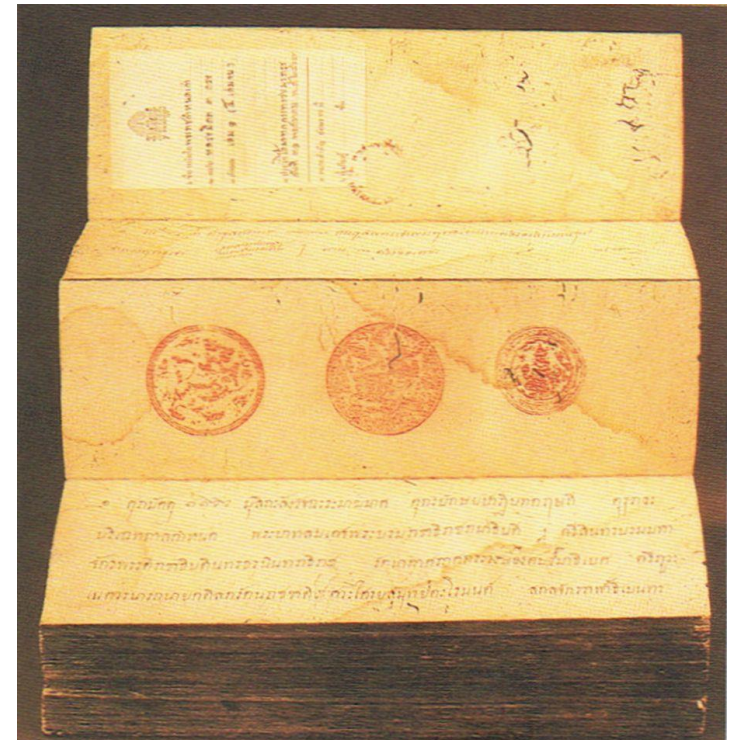
สมัยสุโขทัย

- ▶ ศิลปินพ่อขุนรามคำแหงมหาราช กล่าวว่า
ทรงสร้างสวนสมุนไพรบนเขาหลวง เรียก เขาสรรพยา

สมัยอยุธยา

- ▶ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พ.ศ.1991-2031
- ▶ ส่วนราชการ ด้านการแพทย์ (กฎหมายตราสามดวง) ได้แก่
  - กรมแพทยา โรงพระโอสถ กรมหมอยา
  - กรมหมอนวด กรมหมอยาตา กรมหมอวรรณโรค

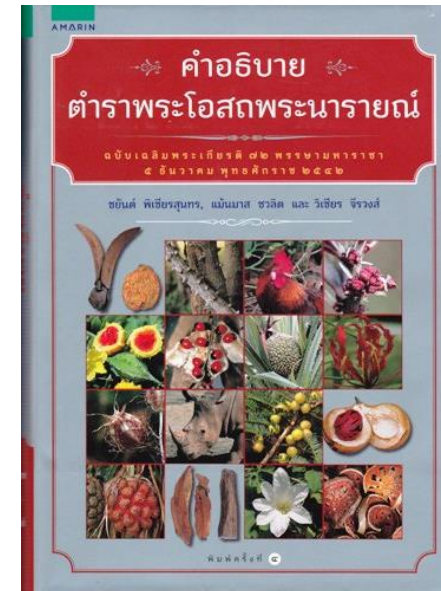
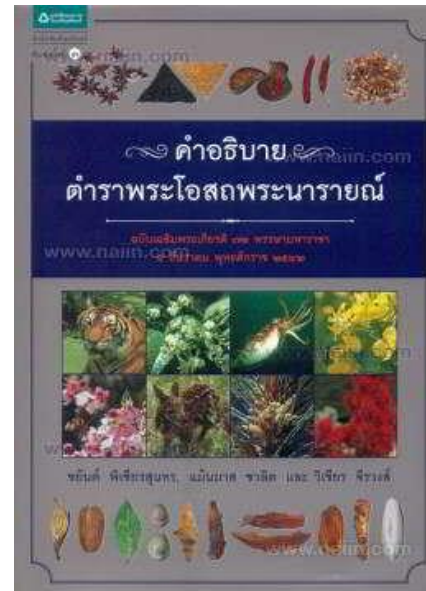
สมัยอยุธยา

- ▶ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ.2199-2231
- ▶ การแพทย์แผนตะวันตกเริ่มมาเผยแพร่อย่างจริงจัง โดยคณะมิชชันนารีฝรั่งเศสมาพร้อมกับการเผยแพร่ศาสนา
- ▶ จัดตั้งโรงพยาบาลให้การรักษา และจ่ายยาฝรั่ง แต่ก็ยัง ไม่เป็นที่ยอมรับของคนไทยสมัยนี้

สมัยอยุธยา

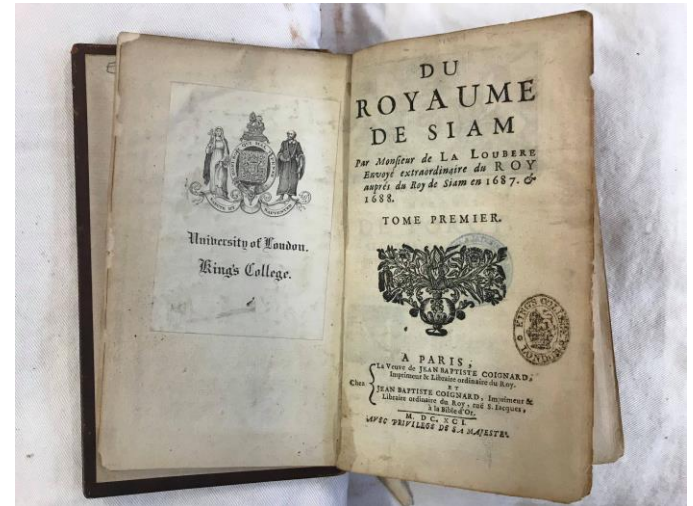
- ▶ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ.2199-2231
- ▶ รวบรวมตำรับยา ส่วนใหญ่เป็นยาที่หมอหลวงถวายการรักษาและได้ผลดี จัดพิมพ์ “ตำราพระโอสถพระนารายณ์”

สมัยอยุธยา

- ▶ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ.2199-2231
- ▶ จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ (ฝรั่งเศส)
กล่าวถึงการแพทย์ และการดูแลสุขภาพของหมอยุคนี้

"เมื่อใครป่วยไข้ลงใน กรุงสยาม บางทีก็ขึ้นเดินเอาเท้าเหยียบบนกายคนไข้
แม้ในสตรีก็พอใจให้เด็กเหยียบที่หลังเพื่อให้คลอดบุตรง่าย"

สมัยอยุธยา

- ▶ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พ.ศ.2275-2301
- ▶ พระราชพงศาวดาร กล่าวว่า เมื่อพระองค์ทรงพระประชวรหนัก หมอนวดได้ถวายงานนวดอย่างใกล้ชิด

สมัยอยุธยา

- ▶ มี “ย่านป่ายา” แหล่งขายเครื่องยา และเครื่องเทศต่าง ๆ
- ▶ มีโรงพระโอสถ หรือ โรงเก็บยาหลวง
- ▶ เมื่ออยุธยาถูกเผา สมัยเสียกรุงครั้งที่ 2 ตำราต่าง ๆ ถูกทำลาย ผู้คนล้มตาย หลบหนี และบางส่วนถูกกวาดต้อนไปพม่า ทำให้การสืบทอดความรู้ทางการแพทย์หยุดและสูญหายไปด้วย

สมัยกรุงธนบุรี

- ▶ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รวมอำนาจเป็นหนึ่ง หลังกอบกู้บ้านเมือง
- ▶ ผู้คนที่หลงเหลือหาดำราที่หลงเหลือบางส่วนเพื่อฟื้นฟูภายหลัง
- ▶ ยังมีการขาดแคลนหมอ และตำราต่าง ๆ เป็นเหตุให้ผู้คนหันมาศึกษาเอง รักษาตนเอง และครอบครัว จนสามารถแต่งตำราขึ้นมาใหม่

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 1 พ.ศ.2325-2352
- ▶ ปฏิสังขรณ์วัดโพธาราม หรือ วัดโพธิ์ ขึ้นเป็นพระอารามหลวง
- ▶ โปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมตำรายา และฤกษ์ตัดตนตามศาลารายริมกำแพงวัด เป็นรูปปั้น
- ▶ มีเรื่องเล่า พระยาวิชาธิบดี เข้าเมืองจันทบุรี ศึกษาคัมภีร์แพทย์ด้วยตนเอง และแต่งตำราแพทย์เป็น ภาพย์กลอน เพื่อให้จดจำได้ง่าย จนเป็นที่แพร่หลายถึงปัจจุบัน

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 2 พ.ศ.2352-2367
- ▶ จัดทำ “ตำรายาโรงพระโอสถ”
- ▶ ตรา “กฎหมายพนักงานพระโอสถถวาย”
- ▶ ปฏิสังขรณ์วัดจอมทอง เป็นพระอารามหลวง ให้ชื่อ วัดราชโอรสาราม จารึกตำรายา/
นวด

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 3 พ.ศ.2367-2396
- ▶ ปฏิสังขรณ์และขยายพื้นที่วัดโพธิ์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของมหาชน ไม่เลือกชั้นบรรดาศักดิ์
- ▶ จารึกความรู้ชั้นวิสามันัญศึกษาบนแผ่นศิลาในวัด
- ▶ เฉพาะวิชาแพทย์ ได้รวบรวมและตรวจสอบก่อนนำไปจารึกบริเวณทั่ววัด ซึ่งมี 4 หมวด
วิชาฤกษ์ตัดตน เวชศาสตร์ เกษศาสตร์(ตำรายาต่างๆ) และแผนนวด

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 3 พ.ศ.2367-2396
- ▶ แผนนวด มี 60 ภาพ จารึกบนหินอ่อน ประกอบด้วย ภาพคนแผนคว่ำ-แผนหงาย แสดงเส้นประธานสิบ และจุดแก้ต่าง ๆ เป็นต้น เป็นแผนภาพที่มีความครบถ้วน เนื้อหาดึงซึ่งยากต่อการเข้าใจในยุคปัจจุบัน

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 3 พ.ศ.2367-2396
- ▶ วิชาฤกษ์ศาสตร์ 80 ท่า หล่อรูปปั้นด้วย สังกะสีผสมดีบุก (เรียกว่า ชิน) และแต่งกลอน 4 บทกำกับทุกรูป (ปัจจุบันเหลือ 24 ท่า) เนื่องจากการเคลื่อนย้ายและลักลอบไปขายบางส่วน

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 3 พ.ศ.2367-2396
- ▶ พ.ศ.2505 สมเด็จพระวันรัต อธิบติสงฆ์วัดพระเชตุพนฯ (สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ 17) ให้ร.แพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ คัดลอกจารึกที่เกี่ยวกับการแพทย์จัดพิมพ์หนังสือ
“ตำราศิลาจารึกในวัดเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์)”

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ **รัชกาลที่ 3 พ.ศ.2367-2396**
- ▶ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2554 ยูเนสโกขึ้นทะเบียนจารึกวัดพระเชตุพนฯ เป็น “มรดกความทรงจำของโลกในระดับนานาชาติ”
- ▶ รัฐบาลไทยมีมติเห็นชอบ พระราชสมัญญา “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนไทย” แต่ในหลวงรัชกาลที่ 3 (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ)
- ▶ กำหนดให้ 29 ตุลาคม ของทุกปี เป็น “วันภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยแห่งชาติ”

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 3 พ.ศ.2367-2396
- ▶ นายแพทย์ แदन บีช บรัดเลย์ (Dan Beach Bradley) เป็นแพทย์ที่เข้ามาพร้อมกับคณะมิชชันนารี ปีพ.ศ. 2378
- ▶ หมอบรัดเลย์ เป็นคนแรกที่ทำให้เจ้านายฝ่ายไทยรู้จักประสิทธิผลของการรักษาโดยใช้ยาฝรั่ง การผ่าตัด และการปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ

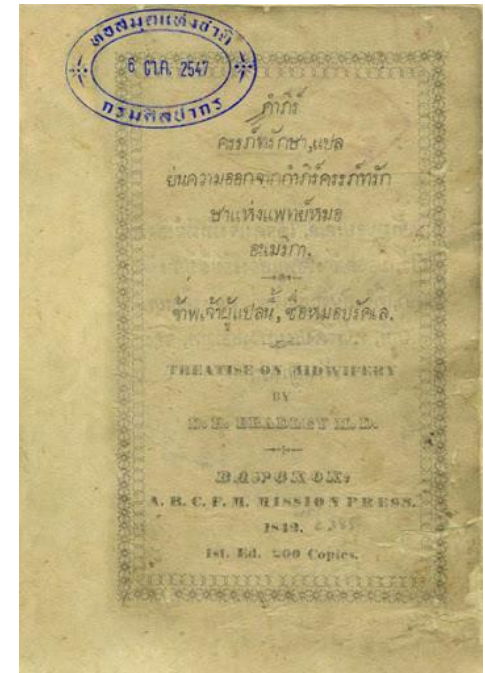
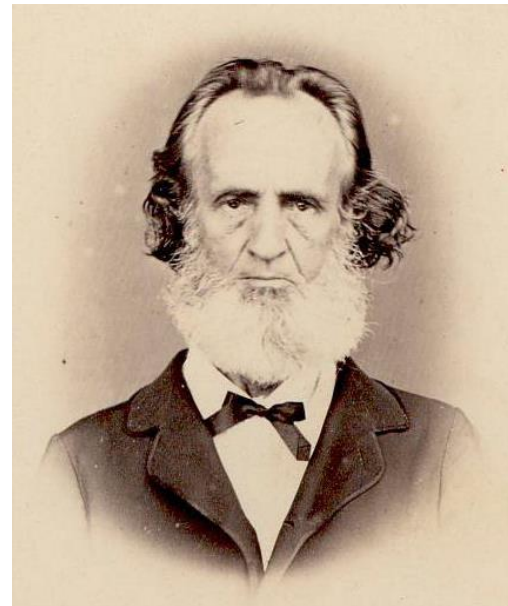

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 3 พ.ศ.2367-2396
- ▶ หมอบรัดเลย์ เห็นว่าหญิงคลอดบุตรในสยามต้องได้รับทูกเวทนามาก จากทารกเสียชีวิต เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และอื่นๆ จึงแนะนำให้คนไทยเลิกธรรมเนียมการอยู่ไฟหลังคลอด
- ▶ หมอบรัดเลย์ เป็นชาวตะวันตกคนแรกที่เรียบเรียงตำราสูติศาสตร์เป็นภาษาไทย และถวายแด่ รัชกาลที่ 3 ชื่อว่า “คัมภีร์ครรภ์รักษา” (Treatise on Midwifery)
- ▶ ความพยายามของหมอบรัดเลย์ที่จะนำเสนอวิธีแบบตะวันตกมาแทนที่ดั้งเดิมไม่สำเร็จ

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 3 พ.ศ.2367-2396
- ▶ ความพยายามของ หมอบรัดเลย์
ที่จะนำเสนอวิธีแบบตะวันตกมาแทนที่ดั้งเดิมไม่สำเร็จ
- ▶ จึงสรุปความเห็นว่า
ประเพณีการคลอดของไทยนั้นมีอำนาจยิ่งกว่าอำนาจของพระมหากษัตริย์

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

▶ รัชกาลที่ 3 พ.ศ.2367-2396

▶ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท(พระองค์เจ้านวม)

พระโอรสรัชกาลที่ 2 ได้รับความรู้ด้านแพทยดั้งเดิมจากมารดา เมื่อผนวชได้ศึกษาการแพทย์จนเชี่ยวชาญ และเป็นที่ยอมรับ

▶ พระองค์เจ้านวม เป็นหมอไทยคนแรกที่เรียนรู้การแพทย์ตะวันตกจากมิชชันนารีฝรั่งเศส และหมอบรัดเลย์ (อเมริกา) ท่านใช้ยาควินิน ร่วมกับยาไทยรักษาไข้จับสั่น แล้วได้ผลดี

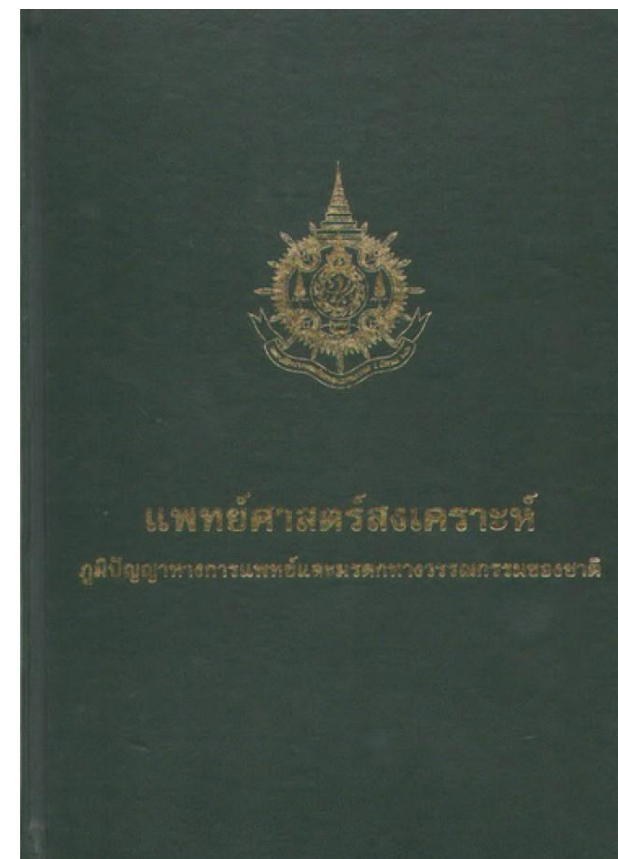

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 4 พ.ศ.2394-2411
- ▶ การแพทย์แผนตะวันตกได้รับความนิยมมากขึ้นในวัง แต่ราษฎร โดยทั่วไปยังนิยมการใช้การแพทย์ดั้งเดิมอยู่

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 5 พ.ศ.2411-2453
- ▶ ให้กรมแพทย์รวบรวม ชำระสอบสวนคัมภีร์แพทย์ขณะนั้นให้ถูกต้อง
จารลงสมุดไทย “เวชศาสตร์ฉบับหลวง”
เป็นที่มาของตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ในปัจจุบัน

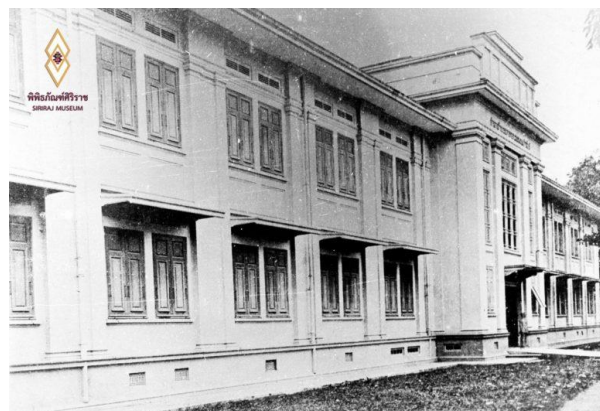

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

▶ รัชกาลที่ 5 พ.ศ.2411-2453

▶ ภายหลังอหิวาตกโรคระบาดครั้งใหญ่ จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งโรงพยาบาล โดยเริ่มตั้งโรงพยาบาลศิริราช เสร็จปีพ.ศ.2431 ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าศรีเสาวภาคย์ เป็นอธิบดีกรมพยาบาลคนแรก โดยจัดการภายในโรงพยาบาล

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 5 พ.ศ.2411-2453
- ▶ แพทย์ใหญ่ประจำโรงพยาบาล คือ พระประสิทธิ์วิทยา(หมอหนู)
แพทย์รอง คิษย์ชื่อ หมอคง(พระยาพิษณุประสาทเวช) และหมอนิ่ม(พระยาประเสริฐศาสตร์
ธำรง)
- ▶ หลังพระองค์เจ้าศรีเสาวภาค์ สิ้นพระชนม์ ได้แต่งตั้งแพทย์ใหญ่ฝ่ายฝรั่ง คือ หมอ ที เอช เฮล์

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 5 พ.ศ.2411-2453
- ▶ จากนั้นได้มีการสร้างโรงพยาบาลต่าง ๆ โดยมีหมอจากรมแพทย์เป็นผู้ดูแล
- ▶ โรงพยาบาลต่าง ๆ อนุญาตให้ผู้ป่วยใช้บริการตามใจชอบว่าจะใช้หมอไทย หรือหมอฝรั่ง ซึ่งยาที่ใช้มีทั้งยาไทย และยาฝรั่ง
- ▶ มีพนักงานเก็บยา เพื่อจัดหาสมุนไพร

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 5 พ.ศ.2411-2453
- ▶ เนื่องจาก หาแพทย์ประจำโรงพยาบาลยาก จึงได้จัดตั้งโรงเรียนแพทยากร ซึ่งเปิดสอนแพทย์แผนปัจจุบัน อาศัยเรียนที่ตึกของรพ.ศิริราช
  - ▶ ชั้นปีที่ 1-2 เรียนแพทย์แผนตะวันตก (สอนโดยหมอ ที เฮวาด เฮล์)
  - ▶ ชั้นปีที่ 3 เรียนแพทย์แผนไทย (สอนโดย หม่อมเจ้าเจียม ทินกร)

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

▶ **รัชกาลที่ 5 พ.ศ.2411-2453**

▶ **การให้เรียนแพทย์แผนไทยเพิ่มในชั้นปีที่ 3 เนื่องจากรัชกาลที่ 5 กล่าวว่**

ภาพ ๑.๑๔ พระราชหัตถเลขา ที่รัชกาลที่ ๕ มีถึงกรมหมื่นดำรงราชานุภาพ (ภาพพระบรมฉายาลักษณ์ได้มาจาก the United States Library of Congress's Prints and Photographs division)

อนุญาต แต่ขอเตือนว่า หมอฝรั่งนั้นดีจริง แต่จะควรให้ยาไทยสุญหาไม่ หมอไทยจะควรไม่ให้มีต่อไปภายหน้า หากควรจะมีไว้บ้าง ถ้าว่าส่วนตัวฉันเอง ยังสมัคกินยาไทย แลยังวางใจหาอ่อนใจในหมอไทยมาก ถ้าหมอไทยจะรักษาอย่างฝรั่งหมด ดูเยือกเย็นเหมือนเหนอื่น ไม่เหนพระเหนสงฆ์เลยเหมือนกัน แต่ตัวฉันก็อายุมากแล้ว เหนจะไม่อยู่ไปได้จนหมอไทยหมดดอก คนภายหน้าจะพอใจอย่างฝรั่งทั่วกันไป จะไม่เดือดร้อนเช่นฉันดอกกระมัง เป็นแต่ลองเตือนดูตามหัวเก่าๆ ที่หนึ่งเท่านั้น

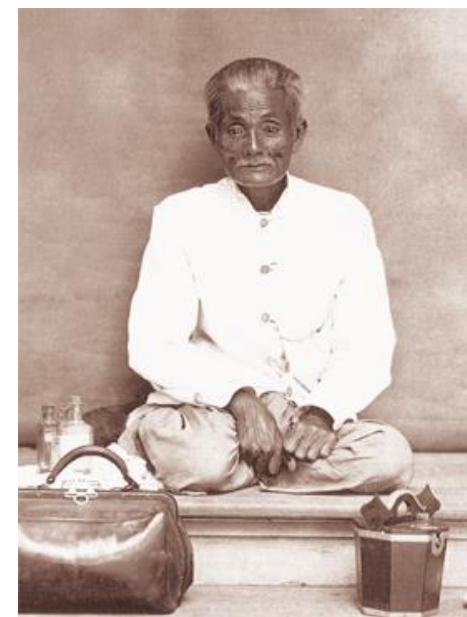
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

▶ รัชกาลที่ 5 พ.ศ.2411-2453

▶ พระยาพิชัยบุรุษประสาธเวช จัดทำหนังสือประกอบการเรียนแพทย์แผนไทยเพื่อให้อ่านเข้าใจง่าย
คือ

ตำราแพทย์ศาสตร์สังเขป หรือ เวชศึกษา (เล่ม1 เล่ม2 เล่ม3)

และยังคงเป็นตำราหลักที่ใช้สอนแพทย์แผนไทยมาจนถึงปัจจุบัน

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 5 พ.ศ.2411-2453
- ▶ ปัญหาเทคนิคการสอน และวัฒนธรรมที่แตกต่างในการถ่ายทอดความรู้
- ▶ เริ่มเกิดปัญหาในด้านการเรียนการสอนทำให้นักศึกษาแพทย์เข้าใจได้ยาก
- ▶ เริ่มไม่มีครูสมัครใจสอนแพทย์แผนไทย

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 6 พ.ศ.2457-2468
- ▶ ยกเลิกการเรียนการสอนแพทย์แผนไทยในโรงเรียนแพทย์
- ▶ ตรากฎหมาย การประกอบโรคศิลปะ เพื่อควบคุมแพทย์

“พรบ.การแพทย์ พ.ศ.2466”

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 7 พ.ศ.2468-2477
- ▶ พ.ศ.2472 มีกฏเสนาบดี แบ่งประเภทผู้ประกอบโรคศิลปะ เป็นแผนปัจจุบัน และแผนโบราณ
- ▶ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 กลุ่มหมอไทยและผู้จำหน่ายยา รวม 20 คน ได้ทำหนังสือร้องทุกข์(ซึ่งไม่สำเร็จผล) ชื่อเรียกร้อง คือ...

ขอยกเลิก “แพทย์แผนโบราณ” และขอใช้ “แพทย์ไทย” แทน

ขอให้ตั้งโรงเรียนแพทย์ไทย เช่นเดิมในรัชกาลที่ 5

แยกแพทย์ไทยออกจากสภาแพทย์ และตั้งคณะใหม่เพื่อควบคุมแพทย์ไทยเอง

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 7 พ.ศ.2468-2477
- ▶ พ.ศ.2475 มีการก่อตั้ง “สมาคมแพทย์แผนโบราณแห่งประเทศไทย” เป็นสถานที่แลกเปลี่ยน ความรู้ของสมาชิก และได้มีการสอนวิชา เวชกรรม/เภสัชกรรม/การนวดแผนโบราณ ให้สอบเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ
- ▶ มีการจัดตั้งสมาคมอื่น ๆ อีกมากมาย มุ่งเน้นการอนุรักษ์วิชาการแพทย์แผนโบราณ และให้บริการรักษาแก่ประชาชน

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 8 พ.ศ.2477-2489
- ▶ พ.ศ.2485 มีการจัดตั้งกระทรวงสาธารณสุขขึ้น นโยบายเกี่ยวกับสมุนไพร ให้จัดหาและนำมาคัดแปลงเป็นยาแผนตะวันตก และขยายการทำยาให้มีมากขึ้น
- ▶ พ.ศ.2486 ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ประเทศเกิดการขาดแคลนยา
ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ ได้ทำวิจัยสมุนไพรใช้รักษาโรคบิดและไข้มาลาเรีย
รัฐบาลจึงให้มีนโยบายโรงงานเภสัชกรรมใช้สมุนไพรผลิตยา

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 9 พ.ศ.2489-2559
- ▶ พ.ศ.2495 มีการก่อตั้ง สมาคมเภสัชกรรมไทยโบราณแห่งประเทศไทย และได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น “สมาคมเภสัชและอายุรเวชโบราณแห่งประเทศไทย” โดยมีนายกสมาคม **ขุนโสภิตบรรณรักษ์** (อำพัน กิตติขจร) รวบรวมตำราชำระแล้วจัดพิมพ์ พ.ศ.2504 **คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม1 เล่ม2 และเล่ม3**

ขุนโสภิตบรรณรักษ์ (อำพัน กิตติขจร)

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 9 พ.ศ.2489-2559
- ▶ พ.ศ.2500 จัดตั้งโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ ที่วัดเชตุพนฯ
พ.ศ.2504 ทางโรงเรียนฯ จัดพิมพ์ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม 1 และ เล่ม 2
และพิมพ์เพิ่มอีก 7 คัมภีร์
- ▶ พ.ศ.2505 ก่อตั้ง “สถานพยาบาลบรรเทาทุกข์ภาคเหนือ” จ.เชียงใหม่ โดยหมอสินทร ไชยฉกรรจ์

ช่วง 50 ปี มีการก่อตั้งสมาคมมากมาย ขยายไปทั่วประเทศ

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 9 พ.ศ.2489-2559
- ▶ จากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของชุมชนที่เหลื่อมล้ำ และการรักษาที่ทั่วโลกเริ่มสนใจการใช้ผลิตภัณฑ์ปลอดสารเคมี ทำให้เกิดการฟื้นฟูแพทย์แผนไทยตามลำดับ
- ▶ พ.ศ.2522 มีการจัดประชุมสัมมนา ณ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เรื่องแพทย์แผนโบราณ เป็นครั้งแรกที่ภาครัฐจัดสัมมนาเกี่ยวกับแผนไทย

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 9 พ.ศ.2489-2559
- ▶ พ.ศ.2524 กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำ “สมุนไพรรักษาการสาธารณสุขมูลฐาน” จำนวน 66 รายการ
- ▶ พ.ศ.2525 ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ จัดตั้ง “อายุรเวทวิทยาลัย (ชีวโกมารภักจ)” ผลิตแพทย์แผนโบราณแบบใหม่ โดยสอนความรู้วิทยาศาสตร์การแพทย์ควบคู่ ในหลักสูตร 3 ปี ต่อมา แพทย์แผนไทยประยุกต์ ได้ขยายการเรียนการสอนไปยังมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

▶ รัชกาลที่ 9 พ.ศ.2489-2559

▶ พ.ศ.2528 กลุ่มแพทย์แผนไทยหลายหน่วยงาน ร่วมกันจัดตั้ง “โครงการฟื้นฟูการนวดไทย”

ทำให้พัฒนาการนวดไทย และเป็นส่วนหนึ่งของระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

▶ พ.ศ.2536 มีการจัดตั้ง “สถาบันการแพทย์แผนไทย” ในสังกัดกรมการแพทย์เพื่อประสานงานแพทย์แผนไทย กับกระทรวงสาธารณสุข

▶ ได้มีสมาพันธ์แพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย ผลักดันให้แก้กฎหมายการประกอบโรคศิลปะ

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- ▶ รัชกาลที่ 9 พ.ศ.2489-2559
- ▶ พ.ศ.2542 มีการประกาศใช้ *พรบ.ประกอบโรคศิลป์ พ.ศ. 2542*
  - ▶ เปลี่ยนชื่อเป็น การแพทย์แผนไทย มีนิยามที่ไม่ขัดขวางการพัฒนา
  - ▶ แยกสาขา แพทย์แผนไทย (เวชกรรม เภสัชกรรม นวดไทย ผดุงครรภ์ไทย) กับ แพทย์แผนไทยประยุกต์
- ▶ พ.ศ.2543 *พรบ.คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542*

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

▶ รัชกาลที่ 9 พ.ศ.2489-2559

▶ พ.ศ.2556 พรบ.วิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ.2556

ผนวกรวมผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์แผนไทย และแพทย์แผนไทยประยุกต์ไว้ภายใต้
การควบคุมของ “สภาการแพทย์แผนไทย”
(รับขึ้นทะเบียน และออกใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพ)

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

การขับเคลื่อนฟื้นฟูแพทย์แผนไทยจากหลายภาคส่วน
ทำให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 55
รัฐมีหน้าที่ “ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย
ให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

อ้างอิง

ตำราพื้นฐานวิชาชีพการแพทย์แผนไทย เล่ม ๑
 ปรัชญาและพื้นฐานการแพทย์แผนไทย

โดยกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก

